

พลิกฟื้นย่านเมืองเก่า คุ่มกลางธงชัยให้มีชีวิตชีวา

โครงการ(ล)างธงชัย : ใจกว้างกว้าง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จ.สกลนคร

ชุมชนคุ่มกลางธงชัย ชุมชนเก่าแก่ที่ถูกปิดล้อมไว้ท่ามกลางปัญหาเชิงโครงสร้างของราคาอสังหาริมทรัพย์ของเมืองที่เจริญเติบโตขึ้นตามยุคสมัย ในขณะที่จังหวัดสกลนครมีนโยบายเรื่องการพัฒนาเมืองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน โครงการ(ล)างธงชัย : ใจกว้างกว้าง มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงต้องการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชนคุ่มกลางธงชัยที่เกือบจะกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรมกลางเมืองให้เป็นพื้นที่สาธารณะ และปรับเปลี่ยนมาเป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ แม้แต่บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นและการได้ยินก็สามารถมาชื่นชมศิลปวัฒนธรรมภายในชุมชนได้ทัดเทียมกับคนทั่วไป รวมถึงเกิดการสื่อสารสาธารณะระหว่างผู้คนในพื้นที่ผ่านกิจกรรมเสริมพลังชุมชนที่พยายามสร้างพื้นที่เมืองเก่าให้ฟื้นคืนเป็นย่านเมืองที่มีชีวิตชีวา

เมืองอยู่
เมืองกิน

ฟื้นฟูเมืองเก่าให้กลับมีชีวิตชีวา

จัดกิจกรรมการเดินเมืองเพื่อให้นักศึกษาจากสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เข้าร่วมโครงการได้เรียนรู้เกี่ยวกับเมือง โดยแบ่งเป็นการเดินเมืองย่านตลาดเช้า และ 3 เส้นทางวัฒนธรรม ได้แก่ คุ่มกลางธงชัย ชุมชนท่าแร่ และชุมชนมุสลิม เพื่อสร้างความเข้าใจในบริบทของพื้นที่ ประวัติศาสตร์ และผู้คนที่มีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา และความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจ จากการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่ชุมชนเผชิญอยู่พบว่าชุมชนคุ่มกลางธงชัยเป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานมาตั้งแต่สมัยต้นรัตนโกสินทร์ แต่ปัจจุบันถูกปิดล้อมท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมของเมือง

ดังนั้นการสร้างพื้นที่สาธารณะภายในชุมชนผ่านงานศิลปะและนวัตกรรมทางสังคมรูปแบบต่าง ๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้คนเพื่อให้เกิดพื้นที่ทางสังคม ลดการปิดล้อมและการกีดกันผู้คน การพยายามสื่อสารเรื่องราวของพื้นที่เมืองเก่าอย่าง “คุ่มกลางธงชัย” ให้เป็นพื้นที่ที่คนทุกกลุ่มเข้าถึงได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นและบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในพื้นที่ได้อย่างเท่าเทียม ซึ่งกระบวนการนี้จะช่วยฟื้นฟูชุมชนที่กำลังเสื่อมโทรมไปตามกาลเวลาให้พลิกฟื้นกลับมาเป็นชุมชนที่มีชีวิตชีวาได้อีกครั้ง

เปิดพื้นที่เมืองลดการปิดล้อมและกีดกัน

นักศึกษาจากแต่ละสาขาวิชาได้ร่วมกันกำหนดวางแผนงานร่วมกัน โดยนำความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของตนมาใช้ในการออกแบบกิจกรรม นำความหลากหลายด้านองค์ความรู้การพัฒนาเมืองจากมุมมองของนักศึกษามาสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อสร้างเมืองสำหรับทุกคน และออกแบบนวัตกรรมเพื่อพัฒนาพื้นที่กลางธงชัยตามความเชี่ยวชาญของตนเอง

• ติดตั้งโซลาร์เซลล์เพื่อความสว่างและปลอดภัย

สาขาพัฒนาชุมชน นำเสนอโครงการนำแสงสว่างสู่คุ่มกลางธงชัย โดยเข้าไปสำรวจความสว่างให้กับชุมชนว่าบริเวณไหนแสงสว่างไม่เพียงพอ จากนั้นทำการวางแผนเพื่อเสนอนโยบายที่จะติดตั้งโซลาร์เซลล์ให้จุดนั้นเพื่อความปลอดภัยของชุมชน

• Street Art line แผนที่ท่องเที่ยว 3 มิติ

สถาปัตยกรรม นำเสนอเกี่ยวกับ Street Art line การสร้างแผนที่ลักษณะ 3 มิติ เพื่อให้คนที่มาเที่ยวมีความเข้าใจเกี่ยวกับคุ่มกลางธงชัย มีโมเดลเล็ก ๆ เหมือนเกมเพื่อตามหาชิ้นส่วนของโมเดลมาประกอบกัน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการเดินชมและดึงดูดให้เกิดความน่าสนใจ

- **คุ้มกลางธงชัยมากมายสตอรี่** สาขาวิชา สังคมศึกษา นำเสนอกิจกรรมคุ้มกลางธงชัยมากมาย สตอรี่ โดยเล่าเรื่องราวภาพ Street Art บนกำแพงด้วย QR Code ที่มีข้อมูลเจ้าของผลงาน และแรงบันดาลใจของแต่ละภาพที่มาจากเรื่องผาแดงนางไอ่อันเป็นตำนานเมืองสกลนคร

- **การท่องเที่ยวเพื่อคนพิการ** สาขาวิชา การศึกษาพิเศษและภาษาอังกฤษ ได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเตรียมความพร้อมทั้งความรู้ด้านการทำขนมมาก เบ็ง การฝึกภาษามือ เพื่อที่จะนำเยาวชนจาก DSS (Decision Support System) ที่มีความพิการทางการมองเห็น การได้ยินเข้าชมกิจกรรม Street Art และร่วมทำกิจกรรมการทำขนมมากเบ็ง เปิดพื้นที่ให้ผู้บกพร่องทางการมองเห็นและการได้ยินได้เข้าถึงเส้นทางการท่องเที่ยวของคุ้มกลางธงชัย เป็นจุดเริ่มต้นของการลดความเหลื่อมล้ำทางร่างกายในการเข้าถึงทรัพยากรเมือง

- **ปักหมุดคุ้มกลางธงชัย** สาขานิเทศศาสตร์ นำเสนอกิจกรรมปักหมุดคุ้มกลางธงชัย โดยทำหมุดสถานที่สำคัญของคุ้มกลางธงชัย เช่น อาหาร สถานที่ทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้ข้อมูลจุดแหล่งท่องเที่ยวของคุ้มกลางธงชัย และอาหารแนะนำของชุมชน รวมทั้งมีกิจกรรมจักรยานชวนเที่ยว จัดจักรยานให้บริการแก่นักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเข้ามาบริเวณคุ้มกลางธงชัยมากขึ้น

พลังความรู้ช่วยสร้างสรรคเมือง

จากการทำกิจกรรมภายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักศึกษาแกนนำเยาวชนมองเห็นตัวเองเป็นกลไกในการพัฒนาพื้นที่คุ้มกลางธงชัยตามศาสตร์สาขาวิชาที่ตนเรียนมา สามารถบูรณาการหลากหลายกิจกรรมเพื่อหลอมรวมคนในชุมชนมองเห็นภาพของเมืองในมุมมองที่ต่างจากเดิม เกิดแรงบันดาลใจรวมออกแบบและสร้างสรรค์เมืองไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะทำให้มีพลังในการสร้างเมืองอย่างที่ตนเองจินตนาการอยากให้เป็นที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

พลิกฟื้นย่านเมืองเก่าคุ้มครองกลางธงชัยให้มีชีวิตชีวา

โครงการก(ล)างธงชัย : ใจกว้างกว้าง มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จ.สกลนคร

พื้นที่ชุมชนเก่าของคุ้มกลางธงชัยที่เคยรุ่งเรืองในอดีต ถูกทิ้งร้างให้เสื่อมโทรมจากการเปลี่ยนผ่านของสังคมเมืองและเศรษฐกิจ

MIDL

กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ สื่อดิจิทัล

1. Access : การเข้าถึงข้อมูล

- 1 คุ้มกลางธงชัย
- 2 ชุมชนทำแร่
- 3 ชุมชนมุสลิม

• จัดกิจกรรมเดินเมือง

ชวนนักศึกษาคณะต่าง ๆ เดินเมืองเพื่อสำรวจและเรียนรู้เกี่ยวกับเมือง โดยแบ่งเส้นทางออกเป็น 3 สาย

ออกเดินทางไปยังที่ที่เต็มไปด้วยความหลากหลายของเชื้อชาติ ศาสนา และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

2. Analyze:

การวิเคราะห์รากเหง้าของปัญหา

เมืองเก่าที่ถูกร่ายล้อมด้วยความเจริญ ยิ่งนับวัน ยิ่งทรุดโทรมและเรื่องราวคงถูกกลืนหายไปตามเวลา

พื้นที่สาธารณะแต่ไม่ใช่ทุกคนที่จะเข้าถึงได้

ชุมชนเก่าแก่ที่ถูกปิดล้อมด้วยสิ่งใหม่จนกลายเป็นพื้นที่ที่ถูกมองข้าม

3. Create : การสื่อสารข้อมูล

3.1

ติดตั้งโซลาร์เซลล์

เพื่อความสว่างและปลอดภัย

3.2

GAME

- สร้างเกมตามหาชิ้นส่วนโมเดล
- สร้างแผนที่ท่องเที่ยว 3 มิติ

เปิดพื้นที่เมืองลดการปิดล้อมและปิดกัน

นักศึกษาจาก 5 สาขาวิชา ช่วยกันออกแบบกิจกรรม

3.3

STREET ART

จัดทำ QR Code บนกำแพง เพื่อนำเสนอภาพที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากตำนานเก่าแก่เมืองสกลนคร

3.5

ปักหมุดคุ้มกลางธงชัย

- กำหนดหมุดในสถานที่ท่องเที่ยวและร้านอาหาร
- สร้างกิจกรรมปั่นจักรยานท่องเที่ยว

3.4

เปิดพื้นที่การสื่อสาร

สำหรับผู้พิการทางการมองเห็นและการได้ยิน ให้ความรู้การทำชิ้นหมวกเบ๊็ง, การฝึกภาษามือ

4. Reflect & Act : สะท้อนกลับการสื่อสาร

คนที่เห็นภาพเดียวกันในมุมมองที่แตกต่างไปจากเดิม แล้วมาร่วมหลอมรวมแรงบันดาลใจ

• สุภาษิตสร้างสรรค์พื้นที่ให้เกิดความเห็นหนึ่งเดียว

มีแกนนำนักศึกษามาเป็นกลไกในการพัฒนาพื้นที่

ผลลัพธ์

เกิดพลังเยาวชนรุ่นใหม่ มาขับเคลื่อนประเด็นต่างๆ ในการสร้างสรรค์เมือง